

COMEDIE HORROR SAU OROAREA DE COMEDIE

Radu Olăreanu

O istorie fără de timp și, totuși, în timp. Așa aș începe descrierea unei povești fantastice pe care o propune dramaturgul într-o cheie tragi-comică, uneori grotescă, dar, de cele mai multe ori, cu accente poetice. Pentru că lumea de dincolo de lume, bântuită de moroi și de alte arătări (ca să rămân în nota autorului), nu ne înspăimântă, ci creează mai degrabă o senzație vecină cu basmul, în care imaginația primește frâu liber și spectatorul mirat de creaturile înfățișate călătorește cu ele prin lumi nebănuite.

Piesa aduce în prim plan personaje extrem de pitorești: *Baba, Babu, Șotca și Potcă*. Ele țin strâns un fir nevăzut ce leagă viața de moarte, tradiția de modernitate. Acțiunea se petrece hăt departe, într-un sat uitat de lume, unde ziarul ajunge cu întârziere – azi, cel de alaltăieri – și unde încă se angajează bocitoare la mort sau se face nunta în coșciug sau te cocoți hăt la „Oul secetei“ în vârf de deal, ca să deslușești după culoarea vinișoarelor din el cum o să fie vremea și vremurile în anul ce stă să vină. Altfel, plictiseala unei vieți petrecute împreună, aici e vorba de *Baba și Babu*, revine în actualitate cu o doză de umor balcanic pe care dramaturgul nu ezită nici un moment să ne-o servească într-un mod extrem de original.

Întreaga acțiune se petrece în preajma sărbătorilor de iarnă, nu întâmplător poate, pentru că, în aceste zile pline de magie, oamenii se simt mai atrași parcă de legătura cu alte lumi: cu spirite bune și rele, cu vești pentru anul trecut, dar și cu prevestiri pentru anul ce vine. Din punct de vedere regizoral, aș vedea-o ca pe o farsă populară, cu evidente accente tragice, pentru că personajele, mai ales *Babu*, au de multe ori accente cu puternice trăiri lăuntrice, încercând parcă perma-

ment să facă sau să încerce să facă legătura dintre aici și aiurea.

Viorey – un crainic al satului (șomer acum), ne spune că au venit ziarele (... știrile sunt aduse altfel...) care ne arată că suntem în iarna lui 1989, când s-a mai schimbat un regim. La vederea unor rachete pe cer, el exclamă: „Dracul nu face niciodată pomeni degeaba!“ Interesant este și grupul mut de colindători care apar în somnul cataleptic al lui *Babu*. Eu îi interpretez ca pe niște vestitori ciudați al unui timp ce va să vină și iată acum a și venit. Este o mișcare interesantă a dramaturgului, care oferă din perspectivă spectacologică o dimensiune excepțională. Este ca în „*Nunta Mută*“ unde, dispărând cuvintele și sunetul, tragismul își recapătă forța tălmăduitoare.

Drumul anevoios către „Oul secetei“, *Babu* și *Baba* îl fac duși de o scară rulantă, iar grupul de colindători muți închi-puie copaci, crengi, tufe, o pădure întregă pe care autorul o vede destul de întortocheată și înfricoșătoare. Ei merg pe loc și drumul îi duce. Este o călătorie a gândului în care trupul este parcă teleportat. Imaginea este extraordinară și în permanentă schimbare.

Personajele lui Cristian Stamatoiu, pregătite cu scule, roabă, mănuși, felinare, lopată, merg să împlinească un ritual numai de ei știut. Citesc pe cer în miez de noapte și vorbesc despre schimbări importante ce vor să vină. „Se scapă lumea de tiranii văzuți care vor fi înlocuiți cu cei nevăzuți“ – zice *Babu*. Este o replică fantastică, pusă în dreptul unui personaj simplu, dar cu legături spirituale excepționale. Drumul lor continuă spre „Cimitirul Uitat“ în căutarea sicriului *Iadei*. Găsesc un sicriu care are o pușcă cu lunetă și un lansator de rachete antiaeriene. Lumile se despart și moartea vine pe o motocistoare zgomotoasă și fumigenă. Îl găsește pe *Potcă* care și el își făcea de lucru pe acolo, bătut și legat fedeleș de *Baba* și *Babu*, care inițial nu l-au recunoscut, este violat îndelung pe un capac de sicriu de către *Moarte*, care în final pleacă fluierând și evident satisfăcută. Autorul face totul posibil, teatralitatea acestor scene este una copleșitoare, drumurile morților și ale viilor se întretaie ca într-un coșmar fără sfârșit, dar prevestirile pentru timpul ce va urma nu sunt deloc de bun augur. Cei doi au parte de o întâlnire năucitoare. Îl văd pe

Dezmorțilă care pare înviat din morți după ani de zile de când nu mai știau nimic de el. Trecuse Dunărea înot către occident. Copilul lor le spune despre căderea tiranului, despre țara care fierbe de evenimente. Caruselul întâmplărilor nu se oprește aici: *Babu* devine magician, levitează, lovește un elicopter în zbor și îl distruge, sperând să își salveze fiul, dar *Moartea* îl ia pe motocositoare și se fac nevăzuți.

Evenimentele fantastice pe care autorul le înfățișează mă duc cu gândul la „Underground-ul“ lui Kusturica, unde viața, moartea, trecutul și viitorul vin peste noi ca într-o cascadă, să ne spele parcă de zgura prezentului. Întâlnirile cu cei de dincolo vin să lămurească prezentul, dar mai ales viitorul. Ei au venit să potolească neodihna *Iadei* de dincolo de mormânt, însă sunt sfătuiți să nu se atingă de mormântul ei de la „Bazin“, adică de dincolo de „Cimitirul Uitat“. Sigur, o dezgroapă până la urmă și găesc în pântecul ei o mânuță ca de păpușă, scheletul unui mic antebraț. Mai apoi un craniu micuț ce evidențiază două excrescențe pe calota craniană. Citesc din Biblie, din Apocalipsa după Ioan: „...și în zilele acelea vor căuta oamenii moartea și nu o vor afla și vor dori să moară; moartea însă va fugi de ei...“ În final, *Babu* se aruncă în mormântul *Iadei*, spunând că toată viața și-a dorit să fugă cu ea. Pământul zgomotos se închide peste ei și totul e ca la început. Ca într-o spirală a timpului, totul se desfășoară invers, invers...

Am încercat să descriu evenimentele înfățișate de autor în desfășurarea lor ca să puteți avea o imagine mai clară a tabloului teatral. Fără îndoială că semnificațiile sunt unele profunde și tâlcul acțiunilor acestor personaje este unul nu ușor de descifrat, dar autorul îl provoacă pe regizor, pe actori cu un text inedit, dovedind o imaginație spumoasă, cu replici neuzite la colțul străzii, cu imagini aproape filmice. Însă mai provoacă ceva: dimensiunea timpului din noi, a cunoașterii, a credinței, a lipsei de credință, a lucrurilor simple ce sălășluiesc în noi, dar pe care, din grabă sau din altceva, nu le facem să fie știute. Această piesă este o apariție năucitoare în peisajul dramaturgic românesc.

Cristian Stamatoiu, *Striptease la Bazin*, Târgu-Mureș, Editura UArt Press, 2016, 40 p.